

Pommi ruumiissa ja muita sodan kauhuja

KIRJA: Ammattisotilaskin hämmästytti tutkiessaan sodan julmuuksia.

JATKOSODAN hyökkäysvaiheen joukkokieltäytymisten takana oli vain hyvin vähän poliittisia tai ideologisia motiiveita.

Näin, vaikka Päämajan alaisessa erityiselimissä tunnettiin epäluuloa kommunisteja ja rauhanaktivisteja kohtaan siinä määrin, että heidän paljastamisensa oli yksi rintamalle lähetettyjen valvontapseerien keskeisiä tehtäviä.

Eilen julkaistu *Rintaman poliisi - valvontapseerin päiväkirja 1941-1944* (Ajatuskirjat) kuitenkin kertoo, että ideologista kiihotusta merkittävämpi syy kieltäytymisille oli heikossa johtamisessa ja miesten polttamisessa loppuun.

11. Divisioonan upseereita tauolla syksyllä 1941. Jussipaidassa sotatuomari Paavo Alkio, vieressään valvontapseeri Taavetti Heikkinen.

EVERSTILUUTNANTTI Jarmo Niemisen valvontapseeri **Taavetti Heikkisen** päiväkirjojen pohjalta toimittama kirja valottaa vähän tunnetun Päämajan valvontaosaston toimintaa.

Jatkosodan alkaessa Päämajan valvontaosasto lähetti divisiooniin valvontapseereja. Mielialaraportoinnin, tiedustelun ja vakoojien kuulustelun lisäksi heidän tehtäväkseen oli annettu paljastaa vaarallisia pi-

dettyjen kommunistien ja rauhanaktivistien toimintaa rintamajoukoissa.

Päiväkirjan perusteella heidän osuutensa joukkojen taistelutahdon rapauttamisessa jäi vähäiseksi. Enemmän huolta tuottivat taitamattomat esimiehet, jotka pingottivat miesten sietokyvyn äärimmilleen ja joskus sen yli.

- Tilanne oli vaikea. Heikkinen totesikin, että kieltäytyvien miesten si-

jasta pitäisi ampua eräitä upseereja huonon johtamisen vuoksi, Nieminen kertoi.

Päiväkirjan sivuilta heijastuva sodan raadollisuus ja julmuus saivat sotahistoriaa tuntevan ammattisotilaankin hetkittäin hämmästyttämään.

- Sota oli raakaa, siellä kuultiin. Julmuuksia tehtiin puolin ja toisin.

Suomalaiset kuulustelijat käyttivät väkivaltaa kiinni

saamaan vakoilijoita kohtaan.

- Toki mietin, mitä hän jätti päiväkirjoissaan kertomatta. Olihan hän valvontapseeri eli luotetuista luotetun, Nieminen punnitsee.

JULMUUDET eivät aina jääneet rintamalle. Aunuksen Karjalassa poikansa menettäneittä perhettä kohtasi uusi murhenäytelmä, kun toinen poika tuli kotiin haudattamaan veljeään.

TAISTO HEIKKISEN KOTIALBUMI

Neuvostoliittolaisia sotavankeja kokoamispaikalla. Kuulusteluissa käytettiin myös kovia otteita.

Venäläiset olivat ehtineet ansoittaa vihollisen puolelle päiväksi jääneen ruumiin kranaatilla. Kun veli nosti arkussa olevan kaatuneen kättä kotonaan, kranaatti räjähti ja tappoi myös toisen pojista.

ILTA-SANOMAT
PASI JAKKONEN

pasi.jaakkonen
@iltasanomat.fi